



Innst. 403 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 2 (2015–2016)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens melding om virksomheten i 2015

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Riksrevisjonen er Stortingets kontrollorgan. Riksrevisjonen skal gjennom revisjon, kontroll og veiledning bidra til at statens inntekter blir innbetalt som forutsatt, og at statlige midler og verdier blir brukt og forvaltet på en økonomisk forsvarlig måte og i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.

De overordnede rammevilkårene framgår av lov og instruks om Riksrevisjonen.

1.2 Måloppnåelse

Riksrevisjonens visjon er å bidra til bedre offentlig ressursbruk. Strategisk plan for perioden 2014–2018 ble vedtatt i desember 2013. Den strategiske planen tar for seg de viktigste utfordringene Riksrevisjonen står overfor for å kunne løse samfunnsoppdraget i tråd med visjonen. Det er definert tre strategiske mål for perioden 2014–2018:

Mål 1: Aktuell og samfunnsnyttig revisjon

Revisjonen skal ha stor samfunnsmessig relevans og aktualitet. Dette innebærer at Riksrevisjonen skal

- prioritere følgende strategiske områder:
 - helse
 - velferd, arbeid og pensjon

- samfunnssikkerhet og beredskap
- samferdsel
- globalisering, bistand og miljø
- prioritere revisjonsoppgavene og ressursbruken etter en helhetlig vurdering av vesentlighet og risiko på tvers av departementsområdene
- prioritere revisjon som går på tvers av departementer – også utover de strategiske satsingsområdene
- styrke forvaltningsrevisjon og selskapskontroll på viktige områder.

STATUS FOR MÅLOPPNÅELSE 2015

Riksrevisjonen har sendt ti forvaltningsrevisjonsrapporter i Dokument 3-serien til Stortinget i 2015, og gitt ut én administrativ rapport. Sju av rapportene dekker temaer innenfor de strategiske satsingsområdene.

Resultatene fra selskapskontrollen er rapportert til Stortinget gjennom Dokument 3:2 (2015–2016). Fire av sju utvidede kontroller var innenfor de strategiske satsingsområdene, og én av kontrollene gjaldt temaer på tvers av departementene.

Resultatene fra regnskapsrevisjonen for 2014 er ellers rapportert til Stortinget gjennom Dokument 1 (2015–2016).

Mål 2: Profesjonell revisjon og kontroll

Riksrevisjonen skal være et profesjonelt revisjons- og kontrollorgan med høy kompetanse. Planlegging, gjennomføring, rapportering og kommunikasjon skal utføres på en måte som gjør at Stortinget, forvaltningen og allmennheten opplever Riksrevisjonen som profesjonelle.

Dette innebærer at Riksrevisjonen skal

- gjennomføre revisjon og veiledning med høy faglig kvalitet og i tråd med lov, instruks og internasjonale standarder
- koordinere planlegging og gjennomføring av oppgavene innenfor det enkelte departement på tvers av revisjonstypene
- ivareta rollen som ekstern revisor i statlige virksomheter i samsvar med god revisjonsskikk
- kommunisere revisjonen og resultatene tydelig og målrettet for å øke gjennomslagskraften og bidra til en bedre forvaltning.

STATUS FOR MÅLOPPNÅELSE 2015

Revisjonsmetodikken i Riksrevisjonen er i tråd med internasjonale standarder, og det arbeides kontinuerlig for at revisjonen skal holde høy faglig kvalitet og være mest mulig enhetlig.

Riksrevisjonen prioriterer revisjonsoppgavene ut fra en helhetlig vurdering av risiko og vesentlighet. For å sikre at planlegging, gjennomføring og rapportering av revisjon og kontroll skjer i tråd med lov, instruks og revisjonsstandarder, gjennomfører Riksrevisjonen årlig periodisk inspeksjon (kvalitetskontroll utenfor linjen) av de ulike revisjonstypene. Enkelte avvik ble avdekket gjennom inspeksjonen i 2015. Resultatene fra slike inspeksjoner brukes som innspill til det kontinuerlige forbedringsarbeidet.

Stortingets merknader til Riksrevisjonens dokumenter viser at oppdragsgiveren har høy tillit til Riksrevisjonen. Brukerundersøkelser i forvaltningen, som ble gjennomført etter at revisjonsresultatene fra alle de tre revisjonstypene var fremlagt, viser også gode resultater.

Mål 3: God ledelse og effektiv ressursbruk

God ledelse, organisering og styring skal sikre effektiv oppgaveløsning og fleksibel ressursbruk. Ledere og medarbeidere skal sammen sikre samsvar mellom oppgaver og kompetanse og gjennomføring av arbeidet.

Dette betyr at Riksrevisjonen skal

- ta tydelige strategiske beslutninger og sikre gjennomføring i organisasjonen
- vektlegge god faglig ledelse som gir merverdi og kvalitet i oppgaveløsningen
- videreutvikle sterke kompetansemiljøer
- utnytte kompetanse og ressurser på tvers av organisasjonsheter og revisjonstyper bedre
- sikre at støttesystemene bidrar til effektiv og god oppgaveløsning.

STATUS FOR MÅLOPPNÅELSE 2015

I perioden har det vært stor oppmerksomhet rettet mot gjennomføringen av et ledelsesutviklingsprogram som videreføres i 2016. Resultatene fra leder-

evalueringen i 2015 er gode og har ført til at risikoen for ikke å nå målet om god faglig ledelse har blitt redusert. Videre har det vært satt i verk tiltak for å forbedre og forenkle revisjonsfaglige og administrative støttesystemer.

1.3 Ressursbruk

Ressurser som er brukt til revisjonsfaglige aktiviteter, har økt med 2 prosentpoeng i forhold til 2014.

Revisjonsinnsatsen fordelt på de ulike revisjonstypene i 2015 viser at 65 pst. brukes på regnskapsrevisjon, 25 pst. på forvaltningsrevisjon og 10 pst. på selskapskontroll. I tråd med intensjonene i strategisk plan og ny organisasjon har ressursinnsatsen innen selskapskontroll økt, mens innsatsen innen regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon har gått noe ned.

1.4 Revisjon og rapportering til Stortinget

1.4.1 Regnskapsrevisjon

Riksrevisjonen skal ved revisjon av regnskapene kontrollere om regnskapet gir et riktig bilde av den økonomiske virksomheten. Det omfatter blant annet å

- a) stadfeste at regnskapene ikke inneholder vesentlige feil og mangler
- b) kontrollere om de disposisjonene som ligger til grunn for regnskapet, er i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger og gjeldende regelverk, og om disposisjonene er akseptable ut fra normer og standarder for statlig økonomiforvaltning.

DEN ÅRLIGE REVISJON OG KONTROLL FOR BUDSJETTÅRET 2014 – DOKUMENT 1 (2015–2016)

Den årlige, finansielle revisjonen for regnskapåret 2014 omfattet 15 departementer, Statsministerens kontor og 227 underliggende statlige virksomheter. I tillegg reviderte Riksrevisjonen regnskapene til Stortingets administrasjon og tre virksomheter som er underlagt Stortinget. 197 virksomheter mottok revisjonsberetninger uten vesentlige merknader. For 30 av virksomhetene hadde imidlertid Riksrevisjonen vesentlige merknader. 21 av disse merknadene gjaldt budsjettgjennomføringen.

Riksrevisjonen reviderte også regnskapene for Garantikassen for fiskere og Likviditetsfondet i pensjonstrygden for fiskere, bruk av fylkesveimidler som blir regnskapsført av Statens vegvesen (etter avtale), og de kommunevise skatteregnskapene, som er delregnskaper til skatteetatens samlede regnskap. Riksrevisjonen ga dessuten revisjonsberetning til fem nordiske virksomheter og til FN-sambandet.

Saker som rapporteres i Dokument 1 kan være vesentlige feil i statsregnskapet eller vesentlige avvik mellom budsjett og regnskap, vesentlige brudd på Stortingets vedtak og forutsetninger og mangelfull oppfølging av tidligere rapporterte forhold.

Vesentlige forhold som er avdekket i revisjonen av underliggende virksomheter, vil bli rapportert til Stortinget dersom departementet må ta et særlig ansvar for å løse saken i styringsdialogen, eller dersom saken kan ha budsjettkonsekvenser. I vurderingen av om et forhold er vesentlig, blir det lagt vekt på om det gjelder problemstillinger som Stortinget er særlig opptatt av, eller som er gjenstand for offentlig debatt.

Øvrige forhold som er avdekket i revisjonen av underliggende virksomheter, rapporteres kun til virksomhetene og omtales ikke i Dokument 1. I Dokument 1 gis det imidlertid en oversikt over hvilke underliggende virksomheter som har fått vesentlige merknader i årets revisjon og de fem siste årene. Med vesentlige merknader menes modifisert beretning til regnskapet og/eller vesentlige merknader til budsjett-disponeringen.

BRUKERUNDERSØKELSE OM REGNSKAPSREVISJONEN

Resultatene fra brukerundersøkelsen om regnskapsrevisjonen for regnskapsåret 2014 viser at måloppnåelsen er svært god. Undersøkelsen bygger på svar fra 90 pst. av 228 reviderte virksomheter og departementer.

Alle målene for regnskapsrevisjon som er fastsatt i den strategiske planen er nådd i 2015, til tross for at kravene ble oppjustert fra 2014. Målet for veiledning er nådd for første gang i 2015. På grunn av det store antallet oppdrag og respondenter kan det antas at resultatene har generell gyldighet.

1.4.2 Selskapskontroll

Riksrevisjonen vurderer gjennom selskapskontrollen om statlige interesser i selskaper m.m. blir forvaltet i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger. Kontrollen skal belyse forhold av stor samfunnsmessig eller prinsipiell betydning på bakgrunn av risiko- og vesentlighetsvurderinger. Kontrollen blir utført ut fra disse perspektivene:

- etterlevelse av lover, regler og vedtak
- ivaretagelse av samfunnsmessige oppgaver og sektorpolitiske mål
- effektiv og økonomisk forsvarlig drift
- korrekt informasjon til Stortinget og Riksrevisjonen.

KONTROLL MED FORVALTNINGEN AV STATLIGE SELSKAPER FOR 2014 – DOKUMENT 3:2 (2015–2016)

Kontrollen med forvaltningen av statlige selskaper for 2014 omfattet 124 selskaper og virksomheter

fordelt på hel- og deleide aksjeselskaper, helseforetak, statsforetak, særlovselskaper og studentsamskipnader.

Riksrevisjonen hadde merknader til hvordan statsråden hadde forvaltet statlige interesser under Helse- og omsorgsdepartementet, Kulturdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Samferdselsdepartementet. Videre hadde Riksrevisjonen merknader til regjeringens gjennomføring av eierpolitikken når det gjaldt forskjeller mellom balanseførte og reelle pensjonsforpliktelser i mange av selskapene.

BRUKERUNDERSØKELSE OM SELSKAPSKONTROLLEN

Resultatene fra brukerundersøkelsen for selskapskontrollen bygger på 6 utvidede kontroller og totalt 22 svar fra respondenter. 15 av respondentene er departementer.

Forvaltningen vurderer selskapskontrollen som god når det gjelder profesjonalitet. Når det gjelder indikatorene presentasjon og nytte, er ikke målet nådd verken i 2014 eller i 2015. For selskapskontroll er antallet rapporter så lavt at noen få enkelt svar kan gi store prosentvise utslag. Det er altså ikke grunnlag for å trekke bastante og generelle konklusjoner basert på brukerundersøkelsene isolert sett. Riksrevisjonen påpeker at de mer spesifikke kommentarene til den enkelte rapport likevel er viktige innspill til videreutvikling av selskapskontrollen.

1.4.3 Forvaltningsrevisjon

Riksrevisjonen skal gjennom systematiske undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger skaffe relevant informasjon til Stortinget om iverksetting og virkninger av offentlige tiltak.

Forvaltningsrevisjon bør avgrenses til saker av prinsipiell, økonomisk eller stor samfunnsmessig interesse.

FORVALTNINGSREVISJONER SOM BLE FULLFØRT I 2015

Riksrevisjonen sendte ti forvaltningsrevisjoner til behandling i Stortinget i 2015. I tillegg ble én forvaltningsrevisjon oversendt til orientering. Revisjonene rapporterer om lav måloppnåelse og effektivitet på viktige samfunnsområder, manglende effekter av statlige tiltak og virkemidler og svak samordning mellom aktører i forvaltningen. Riksrevisjonens anbefalinger handler i hovedsak om at det må utvikles en mer overordnet og kunnskapsbasert styring, at departementer og virksomheter i større grad må utnytte det handlingsrommet som finnes innenfor gitte virkemidler, og at ansvarsforhold må tydeliggjøres og samordningstiltak styrkes.

ADMINISTRATIVE RAPPORTER I 2015

Enkelte forvaltningsrevisjoner blir ikke sendt til Stortinget som egen sak, men utgitt i en administrativ rapportserie og sendt til kontroll- og konstitusjonskomiteen, den aktuelle fagkomiteen og aktuelle departementer til orientering.

Det ble utarbeidet én administrativ rapport i 2015: Riksrevisjonens undersøkelse av arbeid med gevinstrealisering i statlige ikt-prosjekter – Administrativ rapport 1 2015.

FORBEDRINGER I FORVALTNINGEN

Riksrevisjonen følger opp alle forvaltningsrevisjoner som er behandlet av Stortinget, gjennom å kontrollere at forvaltningen har iverksatt tiltak for å rette opp påviste mangler. Oppfølgingen skjer normalt tre år etter stortingsbehandlingen. Resultatene av oppfølgingen blir presentert for Stortinget i det årlige Dokument 3:1.

Dokument 3:1 (2015–2016) Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner som er behandlet av Stortinget ble overlevert Stortinget 21. oktober 2015. Oppfølgingen omhandlet ni saker. I sju av sakene viste oppfølgingen at forvaltningen hadde utbedret eller varslet om endringer som gjaldt forhold Riksrevisjonen hadde merknader til. Riksrevisjonens undersøkelse av reorganiseringen av skatteetaten – Dokument 3:4 (2011–2012) – og Riksrevisjonens undersøkelse av politiets arbeid med vinningskriminalitet – Dokument 3:6 (2011–2012) – følges videre.

BRUKERUNDERSØKELSE OM FORVALTNINGSREVISJON

Resultatene fra den oppsummerte brukerundersøkelsen for forvaltningsrevisjonen bygger på 10 rapporter og totalt 15 besvarte undersøkelser. 10 av respondentene er departementer.

Forvaltningsrevisjonen har gjennomgående god score og når målene for to av tre indikatorer. For forvaltningsrevisjon er antallet rapporter så lavt at noen få enkelt svar kan gi store prosentvise utslag. Det er altså ikke grunnlag for å trekke bastante og generelle konklusjoner basert på brukerundersøkelsene isolert sett. Det er videre grunn til å merke seg at forvaltningen vurderer profesjonaliteten i forvaltningsrevisjonen som høy. De enkelte svar og kommentarer vurderes imidlertid nøye og gir viktige innspill til videre faglige diskusjoner.

1.4.4 Annet

KOMMUNIKASJON

Riksrevisjonen skal være tydelig, åpen og tilgjengelig, og kommunikasjonen skal støtte opp under Riksrevisjonens strategiske plan og verdier. Kommunikasjonsstrategien skisserer kommunika-

sjonsprinsipper, målgrupper og kommunikasjonsmål.

I 2015 gjennomførte Riksrevisjonen åtte arrangementer for media i forbindelse med offentliggjøring av dokumenter.

Riksrevisjonens saker blir stadig omtalt i media. Det som fikk mest medieomtale i 2015, var:

- etterspillet av omtalen av Nav i Dokument 1 (2014–2015) (høring og lederskifte)
- forvaltningsrevisjonen av Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med samfunnssikkerhet, Dokument 3:7 (2014–2015)
- en oppfølgingssak i Dokument 1 (2015–2016) om mangelfull oppfølging av tilskudd til private høyskoler
- saken om sikkerhet i informasjonssystemer i Dokument 1 (2015–2016)
- en sak fra Dokument 3:2 (2004–2005) om en rammeavtale mellom Helse Nord RHF og DIPS ASA.

Den negative omtalen av Riksrevisjonen i media økte fra 4 pst. i 2014 til 5 pst. i 2015. Medieomtale vektet som negativ dersom virksomhetsledelsen eller ledelsen i et departement uttrykker uenighet med Riksrevisjonens funn eller konklusjoner, eller dersom en sak kan svekke tilliten til Riksrevisjonen. Revisjonene som spesielt skapte debatt, var forvaltningsrevisjonen av Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med samfunnssikkerhet – Dokument 3:7 (2014–2015) – og den utvidede kontrollen av kostnadseffektiv drift og økonomistyring i scenekunstsselskapene samt Kulturdepartementets oppfølging i Dokument 3:2 (2015–2016).

Som i 2013 deltok Riksrevisjonen også i 2015 i undersøkelsen PR-barometeret. PR-barometeret er en kommunikasjonsundersøkelse som måler journalisters oppfatning av virksomheters pressearbeid og generelle medieprofil. Riksrevisjonen oppnådde generelt gode resultater, som plasseres i kategoriene «ok» og «meget god». Riksrevisjonens toppledelse oppnådde de beste resultatene, spesielt når det gjaldt troverdighet. På dette området fikk Riksrevisjonen scoren 8,8 av 10 – og det var best av alle de statlige virksomhetene i studien. Også på punktet «evne til å kommunisere med pressen» og på spørsmålet om toppledelsen «bidrar positivt til profilering av virksomheten» var resultatene solide.

UNDERVISNING, FOREDRAG, SEMINARER OG LIGNENDE

Riksrevisjonen har i flere sammenhenger bidratt med undervisning og foredrag, blant annet for forvaltningen, utdanningsinstitusjoner, statsselskapene, interesseorganisasjoner og utvalg og på forespørsel

fra eksterne kursarrangører. I 2015 holdt riksrevisor og ansatte i Riksrevisjonen en rekke revisjonsfaglige foredrag og andre foredrag i eksterne fora.

TIPS TIL RIKSREVISJONEN

Riksrevisjonen har en elektronisk tipskanal på sin hjemmeside. I 2015 ble det registrert 136 tips der. De fleste tipsene kan ikke karakteriseres som tips om misligheter, men kan likevel være nyttige for revisjonen.

Riksrevisjonen bruker eksternt leverandør for mottak av tips. Hovedgrunnen for dette valget var høy oppetid i systemet, høy sikkerhet i løsningen og anonymitet for tipser. Løsningen er ende til ende kryptert fra tips er mottatt hos leverandøren fram til de mottas i Riksrevisjonen. Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har gjort en sikkerhetsvurdering av leverandørens løsning. Formålet med vurderingen var å undersøke om uvedkommende kunne få uautorisert tilgang til systemet eller innsendte besvarelser. Metodene som ble brukt ved testingen var «hackerangrep» fra utsiden og «utro tjener» fra innsiden av systemet. Riksrevisjonen vurderer derfor at løsningen ivaretar tipsers anonymitet.

1.5 Internasjonale aktiviteter

Riksrevisjonen vedtok i 2014 en ny strategi for den internasjonale virksomheten. Strategien gir retning og grunnlag for prioriteringer i det internasjonale engasjementet i perioden 2014–2018. Den internasjonale strategien skal støtte opp under og reflektere målene som er nedfelt i den strategiske planen for Riksrevisjonen for samme periode. Riksrevisjonen viser til at det er spesielt viktig at Riksrevisjonen utvikler og har høy faglig kompetanse. Det er etter Riksrevisjonens syn viktig at det internasjonale arbeidet støtter opp under dette målet og legger til rette for å styrke kunnskap og dele erfaring på områder som er viktige for Riksrevisjonen. Bistandsprosjektene til Riksrevisjonen bygger på tankegangen om at uavhengige og effektive riksrevisjoner er en forutsetning for å sikre velfungerende kontroll av offentlig sektor og bekjempelse av korrupsjon og misligheter.

1.5.1 Internasjonale revisjonsoppdrag

Riksrevisjonen har som mål å påta seg oppdrag som eksternt revisor i internasjonale organisasjoner som Norge er medlem av. Slike oppdrag skal fortrinnsvis plasseres hos den virksomheten som vinner en åpen anbudskonkurranse, men for enkelte, spesielt regionale organisasjoner med medlemmer i et geografisk avgrenset område, kan oppdrag tildeles ved rotasjon mellom medlemslandene.

I tråd med prinsippene til International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) ønsker Riksrevisjonen gjennom arbeidet med disse

revisjonsoppdragene å påvirke til større åpenhet og bedre forvaltning i de mange internasjonale organisasjonene. Revisjonen av internasjonale organisasjoner skal planlegges og gjennomføres i samsvar med ISSAI-ene (International Standards for Supreme Audit Institutions).

Dokument 2 gjør nærmere rede for Riksrevisjonens internasjonale revisjonsoppdrag i 2015.

1.5.2 Fagfellevurderinger

Fagfellevurderinger (peer reviews) er et nyttig verktøy for riksrevisjoner for å få gjennomført revisjonsfaglige og institusjonelle vurderinger av egen revisjonspraksis og organisasjon. Erfaringer viser at de revisorene som deltar i slike institusjonsgjennomganger, har stort faglig utbytte.

Riksrevisjonen gjennomførte i 2015 en fagfellevurdering av den svenske riksrevisjonens bistandsarbeid. I fagfellevurderingen var oppmerksomheten rettet mot om bistandsarbeidet var relevant, effektivt og resultatorientert. Fagfellevurderingen undersøkte om den svenske riksrevisjonen hadde etablert god praksis for styring og oppfølging av prosjektene, og om bistandstilnærmingen var relevant og effektiv. Resultater og anbefalinger fra fagfellevurderingen ble kommunisert til Riksdagen gjennom årsrapporten fra Sveriges riksrevisjon.

1.5.3 Internasjonale hospiteringer

Hospitering i utlandet er et viktig tiltak i forbindelse med nettverksbygging og kompetanseutvikling for medarbeidere som ønsker en videre karriere i Riksrevisjonen.

Riksrevisjonen har gjennom de siste 12–13 årene hatt flere medarbeidere som har hospitert/arbeidet som nasjonale eksperter i internasjonale organisasjoner. En av Riksrevisjonens forvaltningsrevisorer påbegynte ett års hospitering ved den europeiske revisjonsretten (ECA) i Luxembourg i 2015. Videre hospiterte én medarbeider med forvaltningsrevisjonskompetanse i perioden fra 1. oktober 2014 til 30. september 2015 i FN-organisasjonen United Nations Development Programme (UNDP) i New York. Hospitanten bisto internrevisjonsenheten i UNDP med å bygge opp og styrke kompetansen innenfor forvaltningsrevisjon.

1.5.4 Deltakelse i den globale og den europeiske organisasjonen for riksrevisjoner (INTOSAI og EUROSAI)

Høsten 2013 vedtok kongressen for INTOSAI (INCOSAI) grunnleggende prinsipper for offentlig revisjon (ISSAI-rammeverket). Gjennom 2015 fortsatte arbeidet med å gjennomgå og videreutvikle standarder og retningslinjer for hver av revisjons-

typene. ISSAI-rammeverket omfatter krav til institusjonell selvstendighet og etikk, overordnet styring og ledelse, generelle prinsipper for offentlig revisjon og metodikk for finansiell revisjon, etterlevelsesrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Riksrevisjonen deltar i INTOSAIs arbeid med å implementere standardene blant annet gjennom å utarbeide håndbøker, arrangere fagseminarer med regionale riksrevisjoner og holde foredrag på internasjonale seminarer for offentlig revisjon. Implementering av ISSAI-ene (International Standards for Supreme Audit Institutions) er en viktig del av bistandsarbeidet Riksrevisjonen utfører mot riksrevisjoner i utviklingsland.

Riksrevisjonen leder komiteen i INTOSAI som har ansvar for å utarbeide og vedlikeholde standarder for etterlevelsesrevisjon (Compliance Audit). Riksrevisjonen er i tillegg medlem av standardkomiteene for forvaltningsrevisjon og finansiell revisjon.

MILJØREVISJON

Norge har lenge hatt en aktiv rolle i INTOSAI miljøarbeidsgruppe. I 2015 ledet Riksrevisjonen arbeidet med å oppdatere en veileder for revisjon av avfallshåndtering. Riksrevisjonen deltar i tillegg i tre prosjekter som arbeider med revisjonstilnærminger på områdene marint miljø, miljøevalueringer og energieffektivitet. Riksrevisjonen er også bidragsyter til EUROSAI arbeidsgruppe for miljørevisjon. Arbeidet i disse gruppene bidrar til å øke forståelsen for miljørevisjon i medlemslandene, utvide samarbeidet mellom riksrevisjoner og styrke den metodiske og faglige kunnskapen på området.

IKT-REVISJON

Riksrevisjonen deltok i 2015 i prosjektet Development of ISSAI 5300 on Guidelines on IT Audits. Standarden ble ferdigstilt i 2015 og vil bli lagt fram for godkjenning i INCOSAI i 2016.

Riksrevisjonen deltok gjennom engasjementet i EUROSAI IT Working Group i 2015 i en parallellrevisjon for å vurdere om det er etablert en forsvarlig prosess for saksbehandling, produksjon og utsending av biometriske pass. Resultatene av revisjonen ble rapportert til Stortinget i Dokument 1 (2015–2016).

1.5.5 Nordisk samarbeid

Det nordiske samarbeidet mellom dansk, svensk, finsk, færøysk, islandsk og norsk riksrevisjon foregår på riksrevisor- og ekspertnivå. Gjennomgående temaer i 2015 var revisjon av informasjonssikkerhet i staten og risiko- og områdeanalyser som gjelder revisjon.

1.5.6 Annet revisjonssamarbeid

JOINT STRIKE FIGHTER

Riksrevisjonen deltok på Joint Strike Fighter-konferansen i Haag i Nederland 21.–23. september 2015. Deltakere på konferansen var riksrevisjoner fra land som er partnere i F-35-programmet. Temaet for konferansen var muligheten for felles revisjoner av Joint Programme Office (JPO) i USA. Konklusjonen fra konferansen var at det er behov for at riksrevisjonene koordinerer informasjonssinnhenting fra JPO. Norge skal arrangere den neste konferansen, i september 2016, og planen er å invitere representanter fra JPO og det amerikanske forsvarsdepartementet.

1.6 Bistand til utvikling av riksrevisjoner i andre land

Målet for Riksrevisjonens utviklingssamarbeid er å bistå riksrevisjoner i utvalgte utviklingsland slik at disse riksrevisjonene kan bidra mer effektivt til å fremme et godt styresett. I dette arbeidet tar Riksrevisjonen utgangspunkt i de internasjonale standardene for offentlig revisjon og gir opplæring og veiledning innenfor ulike revisjonsformer og støtte til styrking av institusjonene. Riksrevisjonen har også bistått med kvalitetsvurdering av flere riksrevisjoner i utviklingsland gjennom bruk av et nytt rammeverk fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) for måling av kvalitet på og identifisering av utviklingsbehov hos riksrevisjoner i utviklingsland.

I forbindelse med den årlige innsamlingen av statistikkdata for norske bistandsaktiviteter (ODA) rapporterte Riksrevisjonen at det hadde blitt brukt 11 440 000 kroner til dette utviklingsarbeidet i 2015.

1.6.1 Institusjonelle samarbeidsprosjekter

Riksrevisjonen hadde i 2015 samarbeid med riksrevisjonene i Makedonia, Nepal, Uganda, Tanzania og Zambia og et institusjonelt partnerskap med sekretariatet for engelskspråklige riksrevisjoner i Afrika (AFROSAI-E).

ZAMBISK RIKSREVISJON

Riksrevisjonen har et bredt og veletablert samarbeid med riksrevisjonen i Zambia. Samarbeidet omfatter styrking av forvaltningsrevisjon, ikt-revisjon, inntektsrevisjon og etablering av elektroniske revisjonsstøtteverktøy. I 2015 var oppmerksomheten spesielt rettet mot områdene revisjon av ikke-fornybare ressurser og ikt-revisjon. Arbeidet med revisjon av inntektene fra naturressurser (extractive industries) i Zambia er en del av Riksrevisjonens internasjonale petroleumsprogram. Bistanden til Zambias ikt-revisjon har bidratt til at viktige funn i ikt-forvalt-

ningen har blitt rapportert til det zambiske parlamentet.

NEPALSKE RIKSREVISJON

Den nepalske riksrevisjonen har et samarbeid med Riksrevisjonen om blant annet lovutforming, strategisk planlegging, regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Nepal ble i første halvdel av 2015 rammet av flere store jordskjelv. Etter jordskjelvene tok det lang tid før den nepalske riksrevisjonen var i gang igjen, noe som i stor grad påvirket Riksrevisjonens samarbeid med institusjonen og førte til at få av de planlagte aktivitetene ble gjennomført. Mot slutten av året var imidlertid samarbeidsaktivitetene gjenopptatt. Riksrevisjonen bistår den nepalske riksrevisjonen med å utforme en ny strategisk plan for perioden 2016–2020.

ENGELSKSPRÅKLIGE RIKSREVISJONER I AFRIKA – AFROSAL-E

AFROSAL-E er en sammenslutning av engelskspråklige riksrevisjoner i Afrika, og sekretariatet har base i Sør-Afrika. AFROSAL-E omfatter 25 land. Riksrevisjonen bidro i 2015 i arbeidet med å utforme retningslinjer og manualer for revisjon og drev dessuten opplæring innenfor blant annet forvaltningsrevisjon, ikt-revisjon, miljørevisjon og kvalitetssikring. Riksrevisjonen hadde en norsk medarbeider knyttet til sekretariatet som langtidrådgiver i hele 2015.

MAKEDONSK RIKSREVISJON

Riksrevisjonen har et fireårig samarbeid med riksrevisjonen i Makedonia som varer ut 2016. Samarbeidet omfatter hovedsakelig utvikling av ikt-infrastruktur og innføring av et elektronisk revisjonsstøtteverktøy i organisasjonen. I 2015 bistod Riksrevisjonen den makedonske riksrevisjonen i arbeidet med å utvikle en policy på ikt-sikkerhet samt teste det nye revisjonsstøtteverktøyet.

PETROLEUMSPROGRAMMET – UGANDISK OG TANZANIANSK RIKSREVISJON

Riksrevisjonen etablerte i 2012 et petroleumsprogram for å bistå riksrevisjoner i arbeidet med å utvikle og/eller styrke revisjonen av petroleumssektoren. Programmet samarbeider tett med NORAD-programmet Olje for utvikling og internasjonale og regionale aktører som AFROSAL-E og INTOSAI Development Initiative (IDI).

Uganda har vært forsøksland for Petroleumsprogrammet, og samarbeidet med riksrevisjonen i Uganda omfatter overordnede risikovurderinger, forvaltningsrevisjon innenfor petroleum og miljø og støtte til revisjoner av kontraktene mellom staten og oljeselskapene (Production Sharing Agreements).

Samarbeidet omfatter også kontakt og koordinering med andre relevante aktører samt støtte til kurs og opplæring.

Riksrevisjonen støtter også riksrevisjonen i Uganda i deres rolle som vertskap for INTOSAI Working Group on Audit of Extractive Industries (WGEI). Riksrevisjonen finansierer fra august 2015 til oktober 2016 en norsk nettverkseksperter som arbeider i riksrevisjonen i Uganda med å initiere aktiviteter og tilrettelegge for nettverksbygging og kunnskapsdeling i arbeidsgruppen.

Som en utvidelse av Petroleumsprogrammet har Riksrevisjonen inngått en toårsavtale med den tanzanianske riksrevisjonen. Samarbeidet har så langt omfattet risikokartlegging av petroleumssektoren i landet og støtte til revisjoner av petroleumsavtaler mellom staten og oljeselskapene.

1.6.2 *Utviklingssamarbeid og IDI (INTOSAI Development Initiative)*

IDI er INTOSAI organ for institusjonell bistand og utvikling. Riksrevisjonens utviklingssamarbeid skal være tett koplet til arbeidet IDI gjør for utviklingen av riksrevisjoner i utviklingsland. Dette nære samarbeidet ble videreutviklet i 2015. Søknadsmengden til IDI viser at det er et stort behov for støtte til institusjonsutvikling. Riksrevisor Per-Kristian Foss er styreleder i IDI. I tillegg er tre av de øvrige styremedlemmene fra Riksrevisjonen. Riksrevisjonen har forpliktet seg til å påta seg en del av disse forespørselene om bistand. Videre gir Riksrevisjonen ett årsverk i form av hospitering til IDI og bistår ellers IDI ved behov.

1.7 **Styring, administrasjon og interne aktiviteter**

1.7.1 *Styringen i Riksrevisjonen*

STYRINGSSYSTEMET

Den strategiske planen har en tidshorisont på fire år. I tillegg utarbeides det årlige virksomhetsplaner, som av hensyn til revisjonssyklusen i regnskapsrevisjonen gjelder fra 1. mai til 30. april.

Til de strategiske målene er det utformet operasjonelle mål som konkretiserer ambisjonene for perioden. Det er også utarbeidet et sett av resultatindikatorer for de strategiske målene. Overvåking av resultatindikatorer er et styringsverktøy for ledelsen for å avdekke behov for intern kvalitetsforbedring. Indikatorer gir nyttig bakgrunnsinformasjon, både ved de årlige risikovurderingene av operasjonelle mål og ved vurdering av nødvendige utviklingstiltak i de årlige virksomhetsplanene.

I den årlige virksomhetsplanen blir prioriterte revisjonsoppgaver nedfelt ut fra en overordnet vurdering av vesentlighet og risiko innenfor hvert av

departementene og på tvers av departementene. Dette utgjør den viktigste delen av virksomhetsplanen. I tillegg inneholder planen styringssignaler til avdelingene og en nærmere omtale av prioriterte utviklingstiltak for å sikre en mest mulig effektiv og god revisjon.

Riksrevisjonen benytter et elektronisk styringsinformasjonssystem til å fordele og rapportere forbruk av ressurser på oppgaver av både revisjonsfaglig og administrativ art på årlig basis. Erfaringstall fra dette systemet gir også grunnlag for mer treffsikre ressursanslag ved framtidig planlegging av likeartede oppgaver.

1.7.2 *Utviklingstiltak i organisasjonen*

RISIKOVURDERINGER OG VIRKSOMHETSPLANEN I 2015

Riksrevisjonens risikovurdering av de operasjonelle målene ble oppdatert i januar 2015 etter en gjennomgang i de enkelte avdelingene og tjenestemannsorganisasjonene. På bakgrunn av risikobildet ble det gjennomført en rekke tiltak.

STYRINGSMODELL FOR IKT-RELATERTE UTVIKLINGSAKTIVITETER

Riksrevisjonen har generelt gode ikt-systemer for å støtte opp om gjennomføringen av revisjonen og den administrative saksbehandlingen. En effektiv styring og bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi blir imidlertid stadig viktigere for Riksrevisjonen, i tråd med teknologiutviklingen og utviklingen i omverdenen. I 2015 vedtok derfor Riksrevisjonen å iverksette en justert styringsmodell for ikt-relaterte utviklingsaktiviteter for å prioritere og å koordinere aktiviteter på tvers av organisasjonen bedre.

NYE LOKALER FOR HOVEDKONTORET

Stortinget har tidligere blitt orientert om at Riksrevisjonen høsten 2016 vil flytte til nye lokaler etter at nåværende utleier i 2013 ga Riksrevisjonen melding om at leieavtalen ikke ville bli forlenget etter 30. september 2016. Riksrevisjonen har inngått avtale om leie av lokaler som består av seks etasjer i et nybygg i Storgata 14–18, og tilstøtende rehabiliterte lokaler i to etasjer i Stenersgata 2–4 i Oslo. I 2015 har Riksrevisjonen i samarbeid med utleier jobbet med planløsninger for lokalene. Resultatet blir et moderne kontorbygg med omtrent 50 pst. cellekontorer og 50 pst. åpne kontorløsninger.

Det er lagt stor vekt på at det skal være muligheter for samhandling, og at det skal være rom tilgjengelig for møter og arbeid i grupper, men det blir også lagt til rette for konsentrasjonsarbeid. Riksrevisjonen vil i forbindelse med flyttingen gå gjennom

alle driftsrutiner og gjennomføre ulike effektiviseringstiltak.

1.7.3 *Miljøledelse*

Riksrevisjonen etablerte i 2011 et enkelt miljøledelsessystem.

Riksrevisjonen er fornøyd med at energibruken har gått ned med 23 pst. sammenlignet med basisåret og 2,8 pst. sammenlignet med 2014. Det indikerer at tiltakene som har blitt satt i verk, fungerer som ønsket.

Papirforbruk per ansatt har gått ned med 21 pst. sammenlignet med 2014. Økt oppmerksomhet på digitalisering har gitt resultater.

Kildesorteringsgraden har gått opp med 2 prosentpoeng sammenlignet med 2014. Omorganiseringen i 2014 med mye kasting fra fraflyttede kontorer virket inn på avfallssorteringen. Avfallsmengden i 2015 har gått ned med 5 tonn sammenlignet med 2014. Kildesorteringsgraden var på 72 pst. i 2015.

Tallet på videokonferanser har gått ned sammenlignet med 2014. Gjennomsnittslengden på konferansene på 1,3 timer i 2015 er lik gjennomsnittslengden i 2014. En forklaring på nedgangen kan være at de ansatte i Riksrevisjonen også bruker kommunikasjonsløsningen Lync. Bruk av Lync blir ikke registrert.

1.7.4 *Sikkerhet*

Riksrevisjonen har som overordnet sikkerhetsmål at all informasjonsbehandling skal utføres i tråd med lovpålagte krav og på en slik måte at tilliten til Riksrevisjonen ikke blir svekket.

Gjennom flere år har oppmerksomheten vært rettet mot sikkerhetsarbeidet, og informasjonssikkerheten i Riksrevisjonen vurderes som god. Det er rapportert om fem vesentlige hendelser til sikkerhetslederen i 2015. Disse er håndtert på en måte som gjør at det ikke er noe som tilsier at det overordnede sikkerhetsmålet ikke er nådd.

Riksrevisjonen har en egen sikkerhetsleder som får bistand av et rådgivende organ – Sikkerhetsforum. Det var seks møter i dette forumet i 2015.

I 2013 ble det utarbeidet en generell trusselvurdering for Riksrevisjonen. Denne trusselvurderingen er gjennomgått og oppdatert i 2015. NSMs, PSTs og E-tjenestens metodikk er lagt til grunn for arbeidet. Det ytre trusselbildet er på samme nivå som i 2013 og 2014 eller ytterligere forsterket. Dette synliggjøres blant annet i trusselvurderingene fra PST, E-tjenesten og NSM i 2015. Trusselvurderingen som ble utarbeidet for Riksrevisjonen, avdekket blant annet områder hvor det er en risiko for at informasjon kan komme på avveie.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, lederen Martin Kolberg og Anne Odenmarck, fra Høyre, Erik Skutle og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Tom E. B. Holthe og Helge Thorheim, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Abid Q. Raja, fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til at komiteen også i år er tilfreds med den årlige, finansielle revisjonen som for regnskapsåret 2014 omfattet 15 departementer, Statsministerens kontor og 227 underliggende statlige virksomheter. I tillegg reviderte Riksrevisjonen regnskapene til Stortingets administrasjon og tre virksomheter som er underlagt Stortinget.

Komiteen har merket seg at ressursinnsatsen innen selskapskontrollen har økt i tråd med intensjonene i strategisk plan og ny organisasjon. Kontrollen med forvaltningen av statlige selskaper for 2014 omfattet 124 selskaper og virksomheter fordelt på hel- og deleide aksjeselskaper, helseforetak, statsforetak, særlovselskaper og studentsamskipnader. Komiteen vil understreke betydningen av Riksrevisjonens selskapskontroll og mener det er positivt at ressursinnsatsen avspeiler intensjonene i strategisk plan og ny organisasjon.

Riksrevisjonen har sendt ti forvaltningsrevisjonsrapporter i Dokument 3-serien til Stortinget i 2015, og gitt ut én administrativ rapport. Sju av rapportene dekker temaer innenfor de strategiske satsingsområdene. Forvaltningsrevisjonsrapportene har satt viktige temaer på dagsordenen. Komiteen vil

understreke at forvaltningsrevisjonsrapportene er viktige for å gi Stortinget relevant informasjon om iverksettelse og virkninger av offentlige tiltak. Komiteen viser til at den slutter seg til konklusjonene og anbefalingene i de aller fleste forvaltningsrevisjonsrapportene.

Komiteen finner det positivt at Riksrevisjonen gjennomfører brukerundersøkelser i forvaltningen og rapporterer om resultatene av disse i den årlige meldingen om Riksrevisjonens virksomhet. Komiteen merker seg at brukerundersøkelsene viser gode resultater for alle revisjonstypene.

Riksrevisjonen spiller en vesentlig rolle innenfor utvikling av offentlig revisjon internasjonalt. Komiteen ser positivt på Riksrevisjonens internasjonale revisjonsoppdrag og bistand til utvikling av riksrevisjoner i andre land. Komiteen slutter seg til tankegangen om at uavhengige og effektive riksrevisjoner er en forutsetning for å sikre velfungerende kontroll av offentlig sektor og bekjempelse av korrupsjon og misligheter. Komiteen merker seg at Riksrevisjonen viser til at det er viktig at det internasjonale arbeidet også legger til rette for å styrke kunnskap og dele erfaring på områder som er viktige for Riksrevisjonen.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 2 (2015–2016) – Riksrevisjonens melding om virksomheten i 2015 – vedlegges protokollen.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 7. juni 2016

Martin Kolberg

leder og ordfører

